

יד ושם

המשרד לאזרחים ותיקים

"לְדוֹרוֹת" סיפוריהם של ניצולי השואה החיים בישראל

שאלון לרישום קורות ניצולי השואה

איסוף סיפוריהם של ניצולי השואה הוא אחד המרכיבים החשובים ביותר בשימור הזיכרון ובהנחלתו לדורות הבאים. לכן, המידע על קורותיהם של הניצולים חיוני מאוד לחוקרים ולבני הדורות הבאים. בעזרת מידע זה אפשר יהיה להכיר את הסיפורים הפרטיים המרכיבים את התמונה הרחבה של תקופת השואה. לסיפור האישי שלכם יש חשיבות לאומית, מחקרית וחינוכית. אוסף הסיפורים מפורסם באתר אינטרנט מיוחד שכתובתו www.ledorot.gov.il

שם משפחה ושם פרטי כיום

שם משפחה: שמילוביץ	שם פרטי: אוטו
-----------------------	------------------

פרטים אישיים לפני השואה ובתקופתה
במידה והשאלה אינה נוגעת אלייך, אין צורך לענות עליה

בלועזית		שם משפחה איתו נולדתי: שמילוביץ	
Shmilovits			
שנת לידה: 1930	מין: זכר	בלועזית Otto	שם פרטי איתו נולדתי: אוטו
ארץ לידה: רומניה		בלועזית פלוישט	עיר לידה: פלוישט
שם פרטי ושם נעורים של האם:		שם פרטי ושם משפחה של האב:	
ארץ המגורים: רומניה	בלועזית פלוישט	מקום מגורים קבוע לפני המלחמה: פלוישט	
חבר בארגון או בתנועה: (בית"ר, השומר הצעיר, בני עקיבא) השומר הצעיר		מקצוע לפני המלחמה: (תלמיד, סנדלר, מורה) תלמיד	השכלה/תואר אקדמי לפני המלחמה: (יסודי, תיכון, אוניברסיטה, ישיבה) יסודית
מקומות מגורים בתקופת המלחמה: פלוישט, דרג'נה דה ג'וס (שם העיר או האזור ושם הארץ)			
בלועזית		במידה והיית בגטו, ציין את שמו	
בלועזית		במידה והיית במחנה עבודה או מחנה ריכוז, ציין את שמו	
תאריך השחרור: 23.8.1944		המקום בו נודע לך כי הנך אדם חופשי: דרג'נה דה ג'וס	
ציין מקום אליו חזרת לאחר השחרור פלוישט		במידה והיית במחנה עקורים ציין את שמו (מחנות פליטים שהוקמו לאחר המלחמה בעיקר באוסטריה, גרמניה ואיטליה)	
שנת עליה: 1961		במידה והיית במחנות מעצר בקפריסין, ציין מתי עד מתי	
במידה ועלית באנייה, ציין את שמה			

אנא ספרי/ על קורותיך לפני המלחמה

(ציוני דרך: הבית בו גדלת, בית הספר, חברי ילדותך; במה עסקו הוריך, המשפחה המורחבת, חגים ומאכלים)

נא לכתוב בגוף ראשון**משפחה**

גדלתי בבית של חמישה ילדים. אני הילד השני, הייתה לי אחות גדולה יותר בשנה וחצי. היינו משפחה הדוקה. ככל האפשר ניסנו לשמר את המנהגים היהודיים, היינו מוקפים בגויים וזה היה קשה. אבא עבד בבית חרושת לזיקוק נפט ועם המשכורת שלו היה צריך לפרנס את כל המשפחה. אימא הייתה עקרת בית ודאגה לטיפול בילדים. בשלב הזה שלפני המלחמה החיים לא היו משהו אבל היינו מסודרים- חיי משפחה טובים. היינו משפחה ענייה, לא בין העשירים, אבל היה לא היה חסר לנו כלום לפני שעצרו וזרקו את אבא להסגר.

מנהגים

בכל ערב שבת, יום שישי, היה אצלנו בבית מנהגים יהודיים שכללו קידוש, אימא הייתה אופה חלות לברכת המוציא. אני זוכר שהיינו הולכים לשחיטה יהודית עם התרנגולות. בשולחן היה מוגש אוכל יהודי- מרק עוף, צ'ולנט, קיגלה, אני זוכר שאימא הייתה מכינה דגים לשבת והייתה אופה עוגה. יום למחרת, בשבת בבוקר, היינו הולכים לבית כנסת. בכל החגים היהודיים היינו הולכים לבית הכנסת ומתפללים. בראש השנה היינו הולכים לבית הכנסת. היינו עושים כפרות לפני כיפור, וביום כיפור- המבוגרים- אימא ואבא- היו צמים, לא אוכלים ולא שותים. אנחנו הילדים היינו אוכלים, אמרו לנו שזה מותר, אבל כן היינו הולכים לבית הכנסת עם כל המשפחה והיינו מתפללים. פסח-אני זוכר שאימא הייתה מכינה מצות, ואני חושב שגם היינו מקבלים דרך הקהילה חבילות של מצות.

סביבה

הרגשנו אנטישמיות ורדיפה עוד לפני פרוץ המלחמה. היו תנועות אנטישמיות-"נאציזם טרינישט" ליגיונרים עם חולצות ירוקות, היו את ברטיאנו הליברלים והיו קוזיטש שאלה היו הכי חריפים. כל אלה הלכו נגד היהודים, התחלנו להרגיש רדיפות והשפלות מצידם עוד לפני פרוץ המלחמה. כולנו סבלנו מהסיפור הזה. חלק מכך התבטא בזה שהיו בנדיטים שפרצו ושרפו את הבית כנסת. אני זוכר כילד היו אומרים לי "יהודי מסריח מה אתה עושה במדינה שלנו", היו אומרים לי לך לפלסטינה, שבאותה תקופה בכלל לא ידעתי מה זה פלסטינה. הבנדיטים היו רודפים אחריי, מרביצים לי. היו צועקים עלי "הודה אתם הרגתם את ישו, שמתם את ישו על הצלב".

חברים ובית הספר

הייתי בבית הספר בין השנים מ1937 עד פרוץ המלחמה ב1940. הלכתי לבית ספר יהודי אשר קראו לו "לויקה מויסה" ושם היינו יותר את החיים היהודיים- מבחינת אורח חיים, מנהגים. הייתי תלמיד יוצא מהכלל בהכול- קריאה, כתיבה, בכל החומר שלמדנו בכיתה הייתי בין הראשונים, בין הטובים ביותר. הסבירו לנו למה אין לנו מדינה- אמרו שהיה יכוחים בנינו, בין העמים על המדינה, שהייתה שנאת חנם. למדנו שהיו תנועות שנלחמו בחזרה כדי שתהיה לנו מדינה. שמענו על הרצל ועל החזון הציוני. היו לי כמה חברים יהודיים, מלבדם היו לי גם חברים גויים שגרו במקום מגוריי.

נא ספרי/ על קורותיך בזמן המלחמה

(גירוש, גטאות, מחנות וצעדות מוות, במסתור או בזהות בדויה ושם בדוי, פעילות ותפקידים במחתרת, השתתפות בבריחה או בהתנגדות, האנשים שהיו בסביבתך בגטו או במסתור, במי נעזרת או אולי למי עזרת):

המלחמה פרצה 21/24 ביוני משהו כזה ב1940 הייתי כמעט בן 10. כשפרצה המלחמה והגרמנים נכנסו לרומניה, כל היחידות הצבאיות של הגרמנים באו וחפרו בשדות בנו מגורים. בתור ילד הייתה לי אפשרות ללכת ולראות את זה. מי שהיה יהודי היה חייב ללבוש טלאי צהוב, אם היו תופסים אחד שלא לבש טלאי צהוב והוא יהודי היה מקבל מכות רצח. מתוך פחד היינו חייבים לשים את הטלאי. כל מי שראה אותנו היה מזהה אותנו מיד ואומר "אתה יהודי אתה הרגת את ישו, הייתה לך מדינה טובה והיא הייתה טעימה אכלתם את המדינה ובגלל זה אין לכם כזאת עכשיו". היו מכות ורדיפות.

גרנו לא רחוק מהעבודה של אבי בבתי זיקוק של מפעלי נפט בפלוישט. זכור לי שזרקו את אבא שלי מהבית, עצרו אותו- הכניסו אותו ללאגר (הסגר) ב"גיישט", היו הרב לאגרים אבל אני לא זוכר את השמות שלהם. הוא השאיר חמישה ילדים בלי פרנסה בלי לבוש ובדיוק בא החורף ויחד איתו התחיל הרעב, נשארנו בלי פרנסה בלי שום דבר.

בגלל שהעיר שהייתי גר בה הייתה עיר של נפט גירשו אותנו (את היהודים) – לא לקחו אותנו למקום מסוים, פשוט גירשו אותנו מהעיר כי חששו שאנחנו מסוכנים, שנעשה חבלות ושנראה למטוסים שבאים להפציץ את העיר איפה בדיוק לעשות את זה. ברחנו לדרזנה דה ז'וס ומצאתי לי עבודה ב"ולני דה מונטה" – ארבעה קילומטר ממקום המגורים דרז'נה. היה נחוץ שאני אלך לחפש עבודה בשביל להביא פרנסה הביתה לעוד שישה נפשות כולל אותי, חמישה ילדים ואימא. כל בוקר הייתי יוצא מהבית והייתי חוזר בחשכה אחרי יום עבודה של 12 או 13 בהיותי בן עשר עד סוף המלחמה.

אני זוכר שהתחלתי לעבוד בסבלות באיזשהו מחסן שהיו מוכרים קרשים לחימום הבתים. היו משתמשים בי בתור מעמיס בעגלות, חתכתי בולי עץ לחתיכות לשם מכירה. הייתי מרוויח כמה גרושים ומזה היינו שורדים. בסוף גם זה לא הספיק והתחיל לגרש אותנו.

אימא ידעה גם קצת לתפור ובשביל האיכרים שם היא לא הייתה תופרת מקצועית, אבל ידעה לעשות עבודות תפירה והייתה מרוויחה כמה גרושים כדי שלא למות מרעב. ככה גדלנו בלי השכלה, לא היה לנו בית ספר, לא היה לנו שום דבר. 4 שנים אף אחד לא למד, מה שלמדנו והצלחנו ללמוד היה בבית ע"י אימא.

הייתה אנטישמיות לאורך כל הזמן- אמרו לנו יהודים מלוכלכים הרגתם את ישו, אתם פגאנים, אין לכם זכות לחיות אתם צריכים למות. הייתה הרגשה שכל רגע אנחנו נגמור את חיינו. במאורעות המלחמה הלגינורים היו הורגים את היהודים, את הרבנים, את המנהיגים של הקהילות היהודיות.

זכור לי שהכינו קרונות רכבת בשביל לקחת את כל היהודים שנשארו ברומניה על מנת להעביר אותם לגרמניה. אם עד 23 באוגוסט הייתה נמשכת המלחמה בעוד שבוע או עשרה ימים לא היינו בעולם הזה, הכול היה מוכן לשם לקיחתנו לגרמניה. בפוקוס ובמזל יצאנו מזה.

בתקופה זו האחים שלי הקטנים היו משחקים ביער בחצרות, למדו מה שהיה אפשר ללמוד כי לא היה ספרים וזה היה קשה אפילו שהיה רצון. למידה של כתיבה וקריאה כולנו התחלנו, כולם יצאו עם איזושהי השכלה. אחרי המלחמה התחלנו ללמוד ולרכוש מקצוע, אישית לא יכולתי להתקדם בגלל שהגיל שלי היה מתקדם. היינו חייבים להמשיך לעבוד וללמוד מקצועות.

אנא ספרי/ על קורותיך מתום המלחמה ועד עלייתך לארץ

(השחרור וחזרתך הביתה, חייך אחרי המלחמה, העפלה/ עליה):

אחרי ארבע שנים בגמר המלחמה ב23 באוגוסט 1944 הייתה שביתת הנשק בין רוסיה לרומניה והרומנים הפכו את עורם והחלו ללכת נגד הגרמנים. בזמן הזה נפלו שבויים רומניים ברוסיה בחזית, עשו אותם שותפים וחוננו ללכת נגד הגרמנים. קראו לזה "דויזיות טודור לדימרסקו דה ברצ'ים" - והקימו ממש צבא- העמידו אותם בקרבות נגד הגרמנים עד גמר המלחמה ב9 במאי 1945.

בסביבות ספטמבר אוקטובר 1944 חזרנו לפלוישט ואבא יצא מההסגר והתחיל לעבוד. שלטו שם כבר הקומוניסטים והיחס ליהודים היה אחרת עד איזשהו שלב.

הייתי בקן בפלוישט (חוץ איפה שהלכנו ללמוד עברית, רקדנו, שמחה, איפה שכל הצעירים היו) בעיר שגרתיה בה. שם כל מיני הרצאות של מנהיגים, של שליחים, שבאו מישראל והסבירו מה הם ההשקפות של השומר הצעיר ואיך רואים את הדברים. לא צריך להיות אנטי ערבים וגם לא פרו ערבים- אין ברירה צריך לחיות ביחד כולם, צריך להסתדר ולחיות חיים שלווים. לכל אחד יש זכות קיום ומחיה. ראיתי שצריך להיות בן אדם. נרשמנו לתנועות ציוניות- כל אחד הלך לפי הדרך שלו, אני ואחותי הגדולה היינו בשומר הצעיר האחים הקטנים יותר הלכו לדרור. אחרי שנתיים יצאנו להכשרה להכין את עצמנו לעבודות קשות (עשינו סבלות, עבדנו בתחנת קמח בבוקרשט) עד שפירקו את התנועות הציוניות ולא נתנו לנו לצאת. אחרי שנתיים באה דקרטה (הצהרה) מהמדינה שכל התנועות הציוניות צריכות להתפרק והמנהיגים (כל אלו שהרצו לנו והסבירו לנו דברים שאנחנו צריכים להתחזק לעבוד ולבנות את המדינה) נכלאו. כשהייתה הכרזה על מדינת ישראל נרשמנו לעלייה לישראל. רומניה לא הסכימה לתת ליהודים לצאת, היו עליות לישראל לא רשמיות בבריחה. היו תנועות ציוניות שארגנו את כל העליות האלה, יציאות דרך הים. אני יודע שסטרומה ונגסאקי טבעו בים בזמן הזה והרבה יהודים נספו בים. המלחמה נמשכה עד 45 בין המעצמות ובזמן הזה כשהיהודים ברחו דרך הים הטורקים היו נגדנו ואף מדינה לא רצתה לקבל אותנו בתור פליטים. בזמן הזה אני למדתי מקצוע, התחלתי לעבוד במפעל בתור חשמלאי וקיבלתי כמה כפרים ביד. הייתי מרוויח טוב. אחרי כמה חודשים קיבלתי צו גיוס לצבא הרומני, לא רציתי להתגייס. אמרתי למפקדים של הצבא שהמטרה שלי היא להגיע לישראל ולכן אינני רוצה להתגייס – הם אמרו שאם אני לא רוצה אני אכנס לבית סוהר, ויחד עם זאת המליצו לי להגיש בקשה ולפנות בסליחה לממשלה מכיוון שהשתייכתי למעמד הפועלים. אבא שלי לא בורז'ואי הוא היה פועל, ולפי הגישה של הקומוניסטים אנחנו שייכים למשפחת הפועלים. בנוסף הם אמרו שזה חבל שיש לי אפשרות להתקדם ולהיות קצין גדול בצבא. בהמשך שלחו אותי לצבא לאיזה 500 קילומטר מהבית.

גויסתי לחיל האוויר. בצבא לא הרגשתי אפליה כי היה אסור להפלות בגלל התיאוריה הקומוניסטית, היה אסור להגיד יהודי מלוכלך בניגוד למשטר של השלטון הנאצי. היה אפשר ללכת עם ראש מורם. שלחו אותי לבית ספר לקצינים טכניים. לא רציתי להמשיך,

יצאתי לרפורט (מסדר) וביקשתי מהמפקד שישחרר אותי מבית הספר ויחזיר אותי ליחידה. אמרתי שאני לא רוצה ללמוד בבית הספר הזה בגלל שאני יהודי ואני רוצה לצאת לישראל. בקושי רב הצלחתי להשתחרר מבית הספר והחזירו אותי ליחידה שגייסו אותי אליה, עברתי כמה יחידות. עשיתי שמירות וכל מיני דברים כאלה, השפלה שכזאת בגלל שרציתי לעלות לישראל- הענישו אותי. אמרתי שאני לא עושה את זה מחוסר אהבה לרומניה אלא בגלל שאני חייב, כל המשפחה שלי נמצאת בישראל ואני רוצה לאחד את המשפחה. בלב שלי הייתי ציוני והרצון האמיתי שלי היה שאני אהיה חלק מהעם שרוצה להשלים ולבנות מדינה יהודית, שלא נהיה מושפלים כמו שהיינו בכל הדורות האלה. אחריי שלוש שנים השתחררתי.

בהמשך התחנתני עם יהודייה ברומניה, המשכתי לעבוד, הקמתי משפחה- יש לי בת. כשהיא הייתה בת שנה עלינו לישראל ובאתי לאשדוד. קיבלנו תעודת נסיעה – לא פספורט, לא נתנו פספורט ליהודים היו בעיות עם המדיניות הערביות כ הם היו חברות טובות של הקומוניסטים (אלו שמסייעים ליהודים לעלות ולהקים את המדינה היהודית לא רצו להצטייר ככאלה). עבור כל משפחה שיוצאת לכיוון ישראל הממשלה הרומנית קיבלה מהאמריקאים סכום גדול של כסף 1000 דולר, אלו היו השמועות. ב15 לאוקטובר עלינו לרכבת, נתנו לנו מין תעודת נסיעה שאיתה היינו צריכים ללכת לשגרירות צרפת, לחתום על יציאה לכיוון צרפת. למרות החתימה הזו היינו חייבים ללכת לשגרירות צרפת ברומניה ולחתום שאנחנו לא מתכוונים כלל ללכת לכיוון צרפת כי לא יקבלו אותנו. הם רצו שיהיה להם כיסוי שלא יקבלו אותנו ושנחנו נלך לכיוון אחר. אמרו לנו איך ללכת ולאן לצאת. שם היינו חייבים לשלם איזה 3000 לב רומנים עבור כל אדם שעוזב, שזה יותר ממשכורת אחת של בן אדם עובד לחודש. זה היה סוג של הגרה / קנס, לא יודע איך לקרוא לזה. אני זוכר שעלתי, על ילדתי ועל אשתי שילמנו 9000 לב רומנים. רצו לראות גם את כרטיסי נסיעה, לבדוק לאיזה כיוון אנחנו הולכים. לקחנו רכבת מהעיר ברשוב (איפה שגרתי עם אשתי והילדה) ומשם (היו לנו כרטיסים מראש) ונסענו לכיוון וינה אוסטריה. באוסטריה לקחו אותנו הנציגים של ישראל וכיוונו אותנו איך לנסוע משם. לקחו אותנו לוונציה איטליה והעלו אותנו לאוניה פושה שהביאה אותנו עד לחיפה.

נא ספרי על חיך בארץ

(תחושותיך בעת עלייתך ארצה, פעילותך הציבורית או התרבותית, המשפחה שהקמת, המסר שברצונך להעביר לדורות הבאים):

האוניה עגנה בעיר חיפה, שם נציגים של התנועות הציוניות של המדינה מיינו אותנו לפי העיסוק של כל אדם. בהתאם למקצוע שלי מצאו שאני מתאים לאשדוד בגלל שבאשדוד בנו תחנת כוח באותה תקופה. הגעתי לאשדוד ב24 לאוקטובר (תשע ימים עשינו בדרכים), קיבלנו את כל הציוד הנחוץ מטעם הסוכנות היהודית- מיטות מברזל, מזנונים, ציוד מינימאלי שצריך אדם כדי לישון. לאט התחלנו להסתדר. הורי באו אחריי, ההורים של אשתי באו אתנו באותה נסיעה מברשוב לכיוון ישראל. כשהגענו לארץ התחלנו לחפש כל אחד את הדרך איך להשתלב בחיים היהודיים ובחיים הישראליים. ידענו שזו המדינה שלנו, בתקווה שלא יהיה לנו את ההשפלה שעברנו בתור יהודים בארצות הגולה. התחלתי לאהוב את המדינה, הייתי עובד טוב של תחנת הכוח באשדוד. התחלתי לעבוד בבניית התחנה, באינסטלציה, כל מה שהשתייך לחשמל הייתי ממומחה. לאט השתלבתי והתקדמתי בעבודה. הגעתי להיות מנהל עבודה של תחנת הכוח. יצאתי לפנסיה בתור מנהל חשמל בתחנת הכוח. את תחנה ב' אני בנית, בתחנות האחרות הייתי יותר בתחזוקה. ההרגשה שהגעתי לארץ הייתה קצת מוזרה, לא ידעתי שהעם שלנו מחולק לכל כך הרבה עדות, כל כך הרבה צורות חיים- לכל אחד שבא ממרוקו יש השקפות עולם שונות, לרומני, לפולני לכל אחד יש את המנהגים שלו. חשבתי שהעם הזה יהיה הומוגני, יהיה מאוחד. עד שנהפוך להיות כולנו "אותם מים" ייקח עוד הרבה זמן. יש חילוקי דעות ויש דברים שלא ראיתי אותם בצורה הכי טובה. אני יודע שאני שייך לעם הזה ואני חושב שהוא הכי טוב מכל העמים שהייתי בהם, אף אחד לא היה בא לי ואומר יהודי מלוכלך, אתם חיים על גב של עם אחר. אחרי שנתיים שעליתי ארצה התגייסתי לצבא-הייתי בחיל אויר, עשיתי טירונות, הייתי בבסיס חצרים, עשיתי מילואים ברמת דוד, עברתי הדרכה וכל שנה הייתי הולך למילואים. הייתה לי סיסמא וכשהייתי שומע אותה ברדיו עוזבים את העבודה ויוצאים למשימה למלחמה, עד שהגעתי לגיל 45. אני גאה שאני פה, אני יודע שתרמתי מאז שהייתי בן 31, היום אני כמעט בן 83 תרמתי משהו למדינה. אני נמצא באשדוד מ1961.10.24 עד היום! קנינו בית, עשינו הכול מעבודתו כפיים שלנו. אשתי נפטרה עכשיו. יש לי משפחה, יש לי בת והיא בת 52, יש לי 2 נכדות וחמישה נינים מהנכדות.

המסר שאני רוצה להעביר- אני רואה שהדור הצעיר של היום כמעט שלא יודע מה זה השפלה, לא מבין מה זה להיות בן אדם בלי מדינה ושאינו מי שיגן עליו. לכן אני אומר שכל יהודי, כל אדם שחי במדינה הזאת או אפילו במדינה אחרת, צריכים להעריך את המדינה, להקריב למענה כל מה שאפשר. שהעם הזה לא יעבור שוב את אותו הסיפור ואת אותה הבעיה.

יד ושם

המשרד לאזרחים ותיקים

"לדורות" סיפוריהם של ניצולי השואה החיים בישראל

שאלון לרישום קורות ניצולי השואה

איסוף סיפוריהם של ניצולי השואה הוא אחד המרכיבים החשובים ביותר בשימור הזיכרון ובהנחלתו לדורות הבאים. לכן, המידע על קורותיהם של הניצולים חיוני מאוד לחוקרים ולבני הדורות הבאים. בעזרת מידע זה אפשר יהיה להכיר את הסיפורים הפרטיים המרכיבים את התמונה הרחבה של תקופת השואה. לסיפור האישי שלכם יש חשיבות לאומית, מחקרית וחינוכית. אוסף הסיפורים מפורסם באתר אינטרנט מיוחד שכתובתו www.ledorot.gov.il

שם משפחה ושם פרטי כיום

שם משפחה: שמילוביץ	שם פרטי: אוטו
-----------------------	------------------

פרטים אישיים לפני השואה ובתקופתה
במידה והשאלה אינה נוגעת אלייך, אין צורך לענות עליה

בלועזית		שם משפחה איתו נולדתי: שמילוביץ	
Shmilovits			
שנת לידה: 1930	מין: זכר	בלועזית Otto	שם פרטי איתו נולדתי: אוטו
ארץ לידה: רומניה		בלועזית פלוישט	עיר לידה: פלוישט
שם פרטי ושם נעורים של האם:		שם פרטי ושם משפחה של האב:	
ארץ המגורים: רומניה	בלועזית פלוישט	מקום מגורים קבוע לפני המלחמה: פלוישט	
חבר בארגון או בתנועה: (בית"ר, השומר הצעיר, בני עקיבא) השומר הצעיר		מקצוע לפני המלחמה: (תלמיד, סנדלר, מורה) תלמיד	השכלה/תואר אקדמי לפני המלחמה: (יסודי, תיכון, אוניברסיטה, ישיבה) יסודית
מקומות מגורים בתקופת המלחמה: פלוישט, דרג'נה דה ג'וס (שם העיר או האזור ושם הארץ)			
בלועזית		במידה והיית בגטו, ציין את שמו	
בלועזית		במידה והיית במחנה עבודה או מחנה ריכוז, ציין את שמו	
תאריך השחרור: 23.8.1944		המקום בו נודע לך כי הנך אדם חופשי: דרג'נה דה ג'וס	
ציין מקום אליו חזרת לאחר השחרור פלוישט		במידה והיית במחנה עקורים ציין את שמו (מחנות פליטים שהוקמו לאחר המלחמה בעיקר באוסטריה, גרמניה ואיטליה)	
שנת עליה: 1961		במידה והיית במחנות מעצר בקפריסין, ציין מתי עד מתי	
במידה ועלית באניה, ציין את שמה			

אנא ספרי/ על קורותיך לפני המלחמה

(ציוני דרך: הבית בו גדלת, בית הספר, חברי ילדותך; במה עסקו הוריך, המשפחה המורחבת, חגים ומאכלים)

נא לכתוב בגוף ראשון**משפחה**

גדלתי בבית של חמישה ילדים. אני הילד השני, הייתה לי אחות גדולה יותר בשנה וחצי. היינו משפחה הדוקה. ככל האפשר ניסנו לשמר את המנהגים היהודיים, היינו מוקפים בגויים וזה היה קשה. אבא עבד בבית חרושת לזיקוק נפט ועם המשכורת שלו היה צריך לפרנס את כל המשפחה. אימא הייתה עקרת בית ודאגה לטיפול בילדים. בשלב הזה שלפני המלחמה החיים לא היו משהו אבל היינו מסודרים- חיי משפחה טובים. היינו משפחה ענייה, לא בין העשירים, אבל היה לא היה חסר לנו כלום לפני שעצרו וזרקו את אבא להסגר.

מנהגים

בכל ערב שבת, יום שישי, היה אצלנו בבית מנהגים יהודיים שכללו קידוש, אימא הייתה אופה חלות לברכת המוציא. אני זוכר שהיינו הולכים לשחיטה יהודית עם התרנגולות. בשולחן היה מוגש אוכל יהודי- מרק עוף, צ'ולנט, קיגלה, אני זוכר שאימא הייתה מכינה דגים לשבת והייתה אופה עוגה. יום למחרת, בשבת בבוקר, היינו הולכים לבית כנסת. בכל החגים היהודיים היינו הולכים לבית הכנסת ומתפללים. בראש השנה היינו הולכים לבית הכנסת. היינו עושים כפרות לפני כיפור, וביום כיפור- המבוגרים- אימא ואבא- היו צמים, לא אוכלים ולא שותים. אנחנו הילדים היינו אוכלים, אמרו לנו שזה מותר, אבל כן היינו הולכים לבית הכנסת עם כל המשפחה והיינו מתפללים. פסח-אני זוכר שאימא הייתה מכינה מצות, ואני חושב שגם היינו מקבלים דרך הקהילה חבילות של מצות.

סביבה

הרגשנו אנטישמיות ורדיפה עוד לפני פרוץ המלחמה. היו תנועות אנטישמיות-"נאציזם טרינישט" ליגיונרים עם חולצות ירוקות, היו את ברטיאנו הליברלים והיו קוזיטש שאלה היו הכי חריפים. כל אלה הלכו נגד היהודים, התחלנו להרגיש רדיפות והשפלות מצידם עוד לפני פרוץ המלחמה. כולנו סבלנו מהסיפור הזה. חלק מכך התבטא בזה שהיו בנדיטים שפרצו ושרפו את הבית כנסת. אני זוכר כילד היו אומרים לי "יהודי מסריח מה אתה עושה במדינה שלנו", היו אומרים לי לך לפלסטינה, שבאותה תקופה בכלל לא ידעתי מה זה פלסטינה. הבנדיטים היו רודפים אחריי, מרביצים לי. היו צועקים עלי "הודה אתם הרגתם את ישו, שמתם את ישו על הצלב".

חברים ובית הספר

הייתי בבית הספר בין השנים מ1937 עד פרוץ המלחמה ב1940. הלכתי לבית ספר יהודי אשר קראו לו "לויקה מוויסה" ושם היינו יותר את החיים היהודיים- מבחינת אורח חיים, מנהגים. הייתי תלמיד יוצא מהכלל בהכול- קריאה, כתיבה, בכל החומר שלמדנו בכיתה הייתי בין הראשונים, בין הטובים ביותר. הסבירו לנו למה אין לנו מדינה- אמרו שהיה יכוחים בנינו, בין העמים על המדינה, שהייתה שנאת חנם. למדנו שהיו תנועות שנלחמו בחזרה כדי שתהיה לנו מדינה. שמענו על הרצל ועל החזון הציוני. היו לי כמה חברים יהודיים, מלבדם היו לי גם חברים גויים שגרו במקום מגורי.

נא ספרי/ על קורותיך בזמן המלחמה

(גירוש, גטאות, מחנות וצעדות מוות, במסתור או בזהות בדויה ושם בדוי, פעילות ותפקידים במחתרת, השתתפות בבריחה או בהתנגדות, האנשים שהיו בסביבתך בגטו או במסתור, במי נעזרת או אולי למי עזרת):

המלחמה פרצה 21/24 ביוני משהו כזה ב1940 הייתי כמעט בן 10. כשפרצה המלחמה והגרמנים נכנסו לרומניה, כל היחידות הצבאיות של הגרמנים באו וחפרו בשדות בנו מגורים. בתור ילד הייתה לי אפשרות ללכת ולראות את זה. מי שהיה יהודי היה חייב ללבוש טלאי צהוב, אם היו תופסים אחד שלא לבש טלאי צהוב והוא יהודי היה מקבל מכות רצח. מתוך פחד היינו חייבים לשים את הטלאי. כל מי שראה אותנו היה מזהה אותנו מיד ואומר "אתה יהודי אתה הרגת את ישו, הייתה לך מדינה טובה והיא הייתה טעימה אכלתם את המדינה ובגלל זה אין לכם כזאת עכשיו". היו מכות ורדיפות.

גרנו לא רחוק מהעבודה של אבי בבתי זיקוק של מפעלי נפט בפלוישט. זכור לי שזרקו את אבא שלי מהבית, עצרו אותו- הכניסו אותו ללאגר (הסגר) ב"גיישט", היו הרב לאגרים אבל אני לא זוכר את השמות שלהם. הוא השאיר חמישה ילדים בלי פרנסה בלי לבוש ובדיוק בא החורף ויחד איתו התחיל הרעב, נשארנו בלי פרנסה בלי שום דבר.

בגלל שהעיר שהייתי גר בה הייתה עיר של נפט גירשו אותנו (את היהודים) – לא לקחו אותנו למקום מסוים, פשוט גירשו אותנו מהעיר כי חששו שאנחנו מסוכנים, שנעשה חבלות ושנראה למטוסים שבאים להפציץ את העיר איפה בדיוק לעשות את זה. ברחנו לדרזנה דה ז'וס ומצאתי לי עבודה ב"ולני דה מונטה" – ארבעה קילומטר ממקום המגורים דרז'נה. היה נחוץ שאני אלך לחפש עבודה בשביל להביא פרנסה הביתה לעוד שישה נפשות כולל אותי, חמישה ילדים ואימא. כל בוקר הייתי יוצא מהבית והייתי חוזר בחשכה אחרי יום עבודה של 12 או 13 בהיותי בן עשר עד סוף המלחמה.

אני זוכר שהתחלתי לעבוד בסבלות באיזשהו מחסן שהיו מוכרים קרשים לחימום הבתים. היו משתמשים בי בתור מעמיס בעגלות, חתכתי בולי עץ לחתיכות לשם מכירה. הייתי מרוויח כמה גרושים ומזה היינו שורדים. בסוף גם זה לא הספיק והתחיל לגרש אותנו.

אימא ידעה גם קצת לתפור ובשביל האיכרים שם היא לא הייתה תופרת מקצועית, אבל ידעה לעשות עבודות תפירה והייתה מרוויחה כמה גרושים כדי שלא למות מרעב. ככה גדלנו בלי השכלה, לא היה לנו בית ספר, לא היה לנו שום דבר. 4 שנים אף אחד לא למד, מה שלמדנו והצלחנו ללמוד היה בבית ע"י אימא.

הייתה אנטישמיות לאורך כל הזמן- אמרו לנו יהודים מלוכלכים הרגתם את ישו, אתם פגאנים, אין לכם זכות לחיות אתם צריכים למות. הייתה הרגשה שכל רגע אנחנו נגמור את חיינו. במאורעות המלחמה הלגינורים היו הורגים את היהודים, את הרבנים, את המנהיגים של הקהילות היהודיות.

זכור לי שהכינו קרונות רכבת בשביל לקחת את כל היהודים שנשארו ברומניה על מנת להעביר אותם לגרמניה. אם עד 23 באוגוסט הייתה נמשכת המלחמה בעוד שבוע או עשרה ימים לא היינו בעולם הזה, הכול היה מוכן לשם לקיחתנו לגרמניה. בפוקוס ובמזל יצאנו מזה.

בתקופה זו האחים שלי הקטנים היו משחקים ביער בחצרות, למדו מה שהיה אפשר ללמוד כי לא היה ספרים וזה היה קשה אפילו שהיה רצון. למידה של כתיבה וקריאה כולנו התחלנו, כולם יצאו עם איזושהי השכלה. אחרי המלחמה התחלנו ללמוד ולרכוש מקצוע, אישית לא יכולתי להתקדם בגלל שהגיל שלי היה מתקדם. היינו חייבים להמשיך לעבוד וללמוד מקצועות.

אנא ספרי/ על קורותיך מתום המלחמה ועד עלייתך לארץ

(השחרור וחזרתך הביתה, חייך אחרי המלחמה, העפלה/ עליה):

אחרי ארבע שנים בגמר המלחמה ב23 באוגוסט 1944 הייתה שביתת הנשק בין רוסיה לרומניה והרומנים הפכו את עורם והחלו ללכת נגד הגרמנים. בזמן הזה נפלו שבויים רומניים ברוסיה בחזית, עשו אותם שותפים וחוננו ללכת נגד הגרמנים. קראו לזה "דויזיות טודור לדימרסקו דה ברצים"- והקימו ממש צבא- העמידו אותם בקרבות נגד הגרמנים עד גמר המלחמה ב9 במאי 1945.

בסביבות ספטמבר אוקטובר 1944 חזרנו לפלוישט ואבא יצא מההסגר והתחיל לעבוד. שלטו שם כבר הקומוניסטים והיחס ליהודים היה אחרת עד איזשהו שלב.

הייתי בקן בפלוישט (חוג איפה שהלכנו ללמוד עברית, רקדנו, שמחה, איפה שכל הצעירים היו) בעיר שגרתיה בה. שם כל מיני הרצאות של מנהיגים, של שליחים, שבאו מישראל והסבירו מה הם ההשקפות של השומר הצעיר ואיך רואים את הדברים. לא צריך להיות אנטי ערבים וגם לא פרו ערבים- אין ברירה צריך לחיות ביחד כולם, צריך להסתדר ולחיות חיים שלווים. לכל אחד יש זכות קיום ומחיה. ראיתי שצריך להיות בן אדם. נרשמנו לתנועות ציוניות- כל אחד הלך לפי הדרך שלו, אני ואחותי הגדולה היינו בשומר הצעיר האחים הקטנים יותר הלכו לדרור. אחרי שנתיים יצאנו להכשרה להכין את עצמנו לעבודות קשות (עשינו סבלות, עבדנו בתחנת קמח בבוקרשט) עד שפירקו את התנועות הציוניות ולא נתנו לנו לצאת. אחרי שנתיים באה דקרטה (הצהרה) מהמדינה שכל התנועות הציוניות צריכות להתפרק והמנהיגים (כל אלו שהרצו לנו והסבירו לנו דברים שאנחנו צריכים להתחזק לעבוד ולבנות את המדינה) נכלאו. כשהייתה הכרזה על מדינת ישראל נרשמנו לעלייה לישראל. רומניה לא הסכימה לתת ליהודים לצאת, היו עליות לישראל לא רשמיות בבריחה. היו תנועות ציוניות שארגנו את כל העליות האלה, יציאות דרך הים. אני יודע שסטרומה ונגסאקי טבעו בים בזמן הזה והרבה יהודים נספו בים. המלחמה נמשכה עד 45 בין המעצמות ובזמן הזה כשהיהודים ברחו דרך הים הטורקים היו נגדנו ואף מדינה לא רצתה לקבל אותנו בתור פליטים. בזמן הזה אני למדתי מקצוע, התחלתי לעבוד במפעל בתור חשמלאי וקיבלתי כמה כפרים ביד. הייתי מרוויח טוב. אחרי כמה חודשים קיבלתי צו גיוס לצבא הרומני, לא רציתי להתגייס. אמרתי למפקדים של הצבא שהמטרה שלי היא להגיע לישראל ולכן אינני רוצה להתגייס – הם אמרו שאם אני לא רוצה אני אכנס לבית סוהר, ויחד עם זאת המליצו לי להגיש בקשה ולפנות בסליחה לממשלה מכיוון שהשתייכתי למעמד הפועלים. אבא שלי לא בורז'ואי הוא היה פועל, ולפי הגישה של הקומוניסטים אנחנו שייכים למשפחת הפועלים. בנוסף הם אמרו שזה חבל שיש לי אפשרות להתקדם ולהיות קצין גדול בצבא. בהמשך שלחו אותי לצבא לאיזה 500 קילומטר מהבית.

גויסתי לחיל האוויר. בצבא לא הרגשתי אפליה כי היה אסור להפלות בגלל התיאוריה הקומוניסטית, היה אסור להגיד יהודי מלוכלך בניגוד למשטר של השלטון הנאצי. היה אפשר ללכת עם ראש מורם. שלחו אותי לבית ספר לקצינים טכניים. לא רציתי להמשיך,

יצאתי לרפורט (מסדר) וביקשתי מהמפקד שישחרר אותי מבית הספר ויחזיר אותי ליחידה. אמרתי שאני לא רוצה ללמוד בבית הספר הזה בגלל שאני יהודי ואני רוצה לצאת לישראל. בקושי רב הצלחתי להשתחרר מבית הספר והחזירו אותי ליחידה שגייסו אותי אליה, עברתי כמה יחידות. עשיתי שמירות וכל מיני דברים כאלה, השפלה שכזאת בגלל שרציתי לעלות לישראל- הענישו אותי. אמרתי שאני לא עושה את זה מחוסר אהבה לרומניה אלא בגלל שאני חייב, כל המשפחה שלי נמצאת בישראל ואני רוצה לאחד את המשפחה. בלב שלי הייתי ציוני והרצון האמיתי שלי היה שאני אהיה חלק מהעם שרוצה להשלים ולבנות מדינה יהודית, שלא נהיה מושפלים כמו שהיינו בכל הדורות האלה. אחריי שלוש שנים השתחררתי.

בהמשך התחנתני עם יהודייה ברומניה, המשכתי לעבוד, הקמתי משפחה- יש לי בת. כשהיא הייתה בת שנה עלינו לישראל ובאתי לאשדוד. קיבלנו תעודת נסיעה – לא פספורט, לא נתנו פספורט ליהודים היו בעיות עם המדיניות הערביות כ הם היו חברות טובות של הקומוניסטים (אלו שמסייעים ליהודים לעלות ולהקים את המדינה היהודית לא רצו להצטייר ככאלה). עבור כל משפחה שיוצאת לכיוון ישראל הממשלה הרומנית קיבלה מהאמריקאים סכום גדול של כסף 1000 דולר, אלו היו השמועות. ב15 לאוקטובר עלינו לרכבת, נתנו לנו מין תעודת נסיעה שאיתה היינו צריכים ללכת לשגרירות צרפת, לחתום על יציאה לכיוון צרפת. למרות החתימה הזו היינו חייבים ללכת לשגרירות צרפת ברומניה ולחתום שאנחנו לא מתכוונים כלל ללכת לכיוון צרפת כי לא יקבלו אותנו. הם רצו שיהיה להם כיסוי שלא יקבלו אותנו ושנחנו נלך לכיוון אחר. אמרו לנו איך ללכת ולאן לצאת. שם היינו חייבים לשלם איזה 3000 לב רומנים עבור כל אדם שעוזב, שזה יותר ממשכורת אחת של בן אדם עובד לחודש. זה היה סוג של הגרה / קנס, לא יודע איך לקרוא לזה. אני זוכר שעלתי, על ילדתי ועל אשתי שילמנו 9000 לב רומנים. רצו לראות גם את כרטיסי נסיעה, לבדוק לאיזה כיוון אנחנו הולכים. לקחנו רכבת מהעיר ברשוב (איפה שגרתי עם אשתי והילדה) ומשם (היו לנו כרטיסים מראש) ונסענו לכיוון וינה אוסטריה. באוסטריה לקחו אותנו הנציגים של ישראל וכיוונו אותנו איך לנסוע משם. לקחו אותנו לוונציה איטליה והעלו אותנו לאוניה פושה שהביאה אותנו עד לחיפה.

נא ספרי על חיך בארץ

(תחושותיך בעת עלייתך ארצה, פעילותך הציבורית או התרבותית, המשפחה שהקמת, המסר שברצונך להעביר לדורות הבאים):

האוניה עגנה בעיר חיפה, שם נציגים של התנועות הציוניות של המדינה מיינו אותנו לפי העיסוק של כל אדם. בהתאם למקצוע שלי מצאו שאני מתאים לאשדוד בגלל שבאשדוד בנו תחנת כוח באותה תקופה. הגעתי לאשדוד ב24 לאוקטובר (תשע ימים עשינו בדרכים), קיבלנו את כל הציוד הנחוץ מטעם הסוכנות היהודית- מיטות מברזל, מזנונים, ציוד מינימאלי שצריך אדם כדי לישון. לאט התחלנו להסתדר. הורי באו אחריי, ההורים של אשתי באו אתנו באותה נסיעה מברשוב לכיוון ישראל. כשהגענו לארץ התחלנו לחפש כל אחד את הדרך איך להשתלב בחיים היהודיים ובחיים הישראליים. ידענו שזו המדינה שלנו, בתקווה שלא יהיה לנו את ההשפלה שעברנו בתור יהודים בארצות הגולה. התחלתי לאהוב את המדינה, הייתי עובד טוב של תחנת הכוח באשדוד. התחלתי לעבוד בבניית התחנה, באינסטלציה, כל מה שהשתייך לחשמל הייתי ממומחה. לאט השתלבתי והתקדמתי בעבודה. הגעתי להיות מנהל עבודה של תחנת הכוח. יצאתי לפנסיה בתור מנהל חשמל בתחנת הכוח. את תחנה ב' אני בנית, בתחנות האחרות הייתי יותר בתחזוקה. ההרגשה שהגעתי לארץ הייתה קצת מוזרה, לא ידעתי שהעם שלנו מחולק לכל כך הרבה עדות, כל כך הרבה צורות חיים- לכל אחד שבא ממרוקו יש השקפות עולם שונות, לרומני, לפולני לכל אחד יש את המנהגים שלו. חשבתי שהעם הזה יהיה הומוגני, יהיה מאוחד. עד שנהפוך להיות כולנו "אותם מים" ייקח עוד הרבה זמן. יש חילוקי דעות ויש דברים שלא ראיתי אותם בצורה הכי טובה. אני יודע שאני שייך לעם הזה ואני חושב שהוא הכי טוב מכל העמים שהייתי בהם, אף אחד לא היה בא לי ואומר יהודי מלוכלך, אתם חיים על גב של עם אחר. אחרי שנתיים שעליתי ארצה התגייסתי לצבא-הייתי בחיל אויר, עשיתי טירונות, הייתי בבסיס חצרים, עשיתי מילואים ברמת דוד, עברתי הדרכה וכל שנה הייתי הולך למילואים. הייתה לי סיסמא וכשהייתי שומע אותה ברדיו עוזבים את העבודה ויוצאים למשימה למלחמה, עד שהגעתי לגיל 45. אני גאה שאני פה, אני יודע שתרמתי מאז שהייתי בן 31, היום אני כמעט בן 83 תרמתי משהו למדינה. אני נמצא באשדוד מ24.10.1961 עד היום! קנינו בית, עשינו הכול מעבודתו כפיים שלנו. אשתי נפטרה עכשיו. יש לי משפחה, יש לי בת והיא בת 52, יש לי 2 נכדות וחמישה נינים מהנכדות.

המסר שאני רוצה להעביר- אני רואה שהדור הצעיר של היום כמעט שלא יודע מה זה השפלה, לא מבין מה זה להיות בן אדם בלי מדינה ושאינו מי שיגן עליו. לכן אני אומר שכל יהודי, כל אדם שחי במדינה הזאת או אפילו במדינה אחרת, צריכים להעריך את המדינה, להקריב למענה כל מה שאפשר. שהעם הזה לא יעבור שוב את אותו הסיפור ואת אותה הבעיה.